

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 4 listopada 2022 r.

Znak: ZPS-3.431.12.25.2022.SB

**Pani
Romana Klimek-Jacoszek
Dyrektor
Centrum Opieki nad Dzieckiem
im. Konstantego Maciejewicza
w Szczecinie**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniu 25 października 2022 r. została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom nad jeziorem”, przy ul. Pokładowej 20 w Szczecinie. Czynności kontrolne prowadzone były w Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza w Szczecinie. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 80/2022 z dnia 24 października 2022 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Sylwia Buczkowska – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem oraz Małgorzata Andraszkievicz – starszy inspektor wojewódzki. Przedmiotem kontroli była weryfikacja zagadnień zawartych w korespondencji elektronicznej Dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rzepczynie, dotyczącej ewentualnych nieprawidłowości w zakresie urlopowania wychowanka (...) oraz współpracy placówki z ośrodkiem. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do 25 października 2022 r.

akta kontroli str. 1-8

Podstawy dokonanych ustaleń:

- informacje przekazane przez dyrektora centrum,
- analiza dokumentacji wychowanka (...),
- rozmowy przeprowadzone z panią (...) – wychowawcą prowadzącym i opiekunem prawnym wychowanka (...) oraz panią (...) – głównym specjalistą ds. koordynowania działań placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Działalność placówki w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z uchybieniami.³

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Placówka funkcjonuje na podstawie zezwolenia Wojewody Zachodniopomorskiego wydanego decyzją nr 22/2013 z dnia 26 lutego sierpnia 2013 r. Uchwałą nr XXVIII/IV/818/13 Rady Miasta Szczecin z dnia 18 marca 2013 r. nadano placówce statut. Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom nad jeziorem” został opracowany przez dyrektora Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie 4 stycznia 2016 r. i zmieniony Zarządzeniem nr 40/2017 Dyrektora Centrum z dnia 8 sierpnia 2017 r. Zgodnie z dokumentem jest to placówka typu socjalizacyjnego, w której może przebywać 11 wychowanków.

Placówką kieruje pani Romana Klimek-Jacoszek, dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza w Szczecinie.

Podczas kontroli weryfikacji podlegały zagadnienia wskazane w korespondencji elektronicznej Dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rzepczynie, dotyczącej ewentualnych nieprawidłowości w zakresie urlopowania wychowanka (...) oraz współpracy placówki z ośrodkiem.

Analiza indywidualnego przypadku (...)

1. Sytuacja rodzinna i prawna.

(usunięto opis sytuacji)

2. Sytuacja szkolna i funkcjonowanie wychowanka.

Chłopiec ma dwuletnie opóźnienie szkolne (powtarzał klasę III i V szkoły podstawowej), które znacznie wpłynęło na jego możliwości i motywację do nauki. W placówce stwarzał problemy wychowawcze, nie stosował się do zasad i regulaminu. Ze względu na agresywne zachowania był diagnozowany psychiatrycznie – stwierdzono zaburzenia zachowania i emocji. W związku z powyższym, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym, we wrześniu 2019 r. został umieszczony w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii im. Św. Brata Alberta w Szczecinie. Działania podejmowane przez ośrodek nie przyniosły rezultatów, w związku z czym ośrodek wystąpił do sądu o umieszczenie chłopca w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. Małoletni samowolnie opuścił ośrodek 16 lutego 2021 r. i przebywał na ucieczce do 21 października 2021 r. W tym czasie, w marcu 2021 r. sąd wydał postanowienie o tymczasowym umieszczeniu go w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (na czas trwania postępowania), w związku z czym po zatrzymaniu został umieszczony w Izbie Dziecka, a stamtąd przewieziony do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Trzebieży. Podczas zatrzymania przyznał się do posiadania narkotyków. Z ośrodka uciekł w listopadzie i został skreślony z listy wychowanków 6 grudnia 2021 r. W styczniu 2022 r. wydano skierowanie do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rewalu, gdzie wychowanek nie został umieszczony, ponieważ nadal przebywał na ucieczce. W dniu 14 kwietnia 2022 r. wydane zostało kolejne skierowanie do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rzepczynie. W dniu 6 maja 2022 r. małoletni został zatrzymany przez policję za niestawienie się do kontroli pojazdu, którym kierował bez uprawnień, a następnie przewieziony do Izby Dziecka. W dniu 10 maja został umieszczony w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rzepczynie. Z informacji uzyskanych od opiekuna prawnego wynika, że w prokuraturze toczy się obecnie postępowanie karne wobec (...) za ucieczkę przed policją oraz posiadanie narkotyków. W aktach dziecka nie było dokumentów potwierdzających powyższą informację. W ośrodku wychowanek ukończył VIII klasę szkoły podstawowej, a od września podjął naukę w I klasie szkoły branżowej na kierunku kucharz.

3. Sytuacja zdrowotna.

Ogólny stan zdrowia wychowanka dobry. W związku z agresywnymi zachowaniami i niestosowaniem się do zasad obowiązujących w placówce, był diagnozowany psychiatrycznie. W marcu 2020 r. zdiagnozowano zaburzenia adaptacyjne, zalecono leczenie farmakologiczne. W październiku 2020 r. stwierdzono zaburzenia zachowania i emocji, bez konieczności dalszego leczenia farmakologicznego.

4. Pobyt wychowanka w MOW w Rzepczynie (w tym urlopowania i współpraca placówki z ośrodkiem).

W Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rzepczynie małoletni przebywa od 10 maja 2022 r. Z dokumentacji przedstawionej przez placówkę wynika, że pani (...) – wychowawca prowadzący i opiekun prawny chłopca, utrzymywał kontakt telefoniczny i mailowy z wychowawcą w MOW – panią (...) (do końca sierpnia 2022 r.). Kontakty dotyczyły zachowania wychowanka w ośrodku, jego potrzeb w zakresie odzieży, kosmetyków oraz artykułów szkolnych. Kieszonkowe było systematycznie przekazywane za pośrednictwem poczty. W związku ze zmianą wychowawcy w ośrodku od września 2022 r., pani (...) skontaktowała się mailowo z ośrodkiem w celu zebrania informacji na temat aktualnych potrzeb podopiecznego. Odpowiedzi udzielił pan (...) – kierownik internatu MOW, który przekazał informacje dot. zapotrzebowania na artykuły szkolne oraz strój i obuwie sportowe. W zakresie zaopatrzenia wychowanka w odzież, pani (...) kontaktowała się bezpośrednio z wychowankiem (telefonicznie lub mailowo). W dokumentacji kontrolnej znajdują się wydruki korespondencji prowadzonej z ośrodkiem i małoletnim. Pani (...) oświadczyła, że we wrześniu br. nawiązała kontakt telefoniczny z obecnym wychowawcą chłopca w MOW – panią (...).

W aktach wychowanka znajduje się również korespondencja prowadzona przez placówkę z ośrodkiem w związku z procesem usamodzielnienia małoletniego, który ukończy 18 lat w grudniu 2022 r. W okresie od czerwca do września br. do ośrodka przesłano pisma dotyczące wskazania opiekuna usamodzielnienia, przeprowadzenia rozmów na temat planów edukacyjnych i mieszkaniowych (...) po osiągnięciu pełnoletności, przekazania opinii o wychowanku oraz Indywidualnego Programu Usamodzielnienia do podpisu przez wychowanka. W aktach znajdują się również notatki służbowe z rozmów prowadzonych przez specjalistę pracy z rodziną (z centrum) z pedagogiem z MOW oraz z nowym wychowawcą w MOW – panią (...).

Podczas kontroli analizie poddano również zagadnienie urlopowania wychowanka do placówki. W okresie pobytu małoletniego w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rzepczynie, jeden raz ośrodek wystąpił do Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie z wnioskiem o urlopowanie chłopca.

W piśmie z 31 maja 2022 r. ośrodek poinformował, że dyrektor MOW planuje wystąpić do sądu o zgodę na urlopowanie wychowanka w okresie wakacji, w związku z tym poproszono o wskazanie możliwego terminu urlopowania. Zastępca dyrektora centrum udzielił pisemnej odpowiedzi, że wyraża zgodę na urlopowanie małoletniego za zgodą sądu i określił termin możliwego pobytu wychowanka w placówce. Pani (...) – główny specjalista ds. koordynowania działań placówek opiekuńczo-wychowawczych w centrum oświadczyła, że telefonicznie uzyskała informację o braku zgody sądu na urlopowanie chłopca w okresie wakacji.

W dokumentacji placówki i centrum nie ma innych pism dotyczących urlopowania wychowanka (...) z MOW. Podczas kontroli przedstawiono korespondencję mailową centrum z panem (...) – kierownikiem internatu w MOW. W dniu 11 października br. o godz. 15.13, kierownik napisał, że w związku z nową ustawą o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

dyrektor ośrodka może udzielić nieletniemu przepustki. Zadał pytanie, czy placówka posiada inną wykładnię prawa, czy będzie się stosować do przywołanej ustawy. Jednocześnie poprosił o informację, czy placówka przyjedzie po wychowanka (...) od 14.10.2022 r. do 16.10.2022 r. Zastępca dyrektora centrum udzielił kierownikowi odpowiedzi 13 października br. – wskazał, że placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonują zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z procedurą centrum, zgodę na urlopowanie do placówki wychowanka, wobec którego orzeczony został środek wychowawczy w postaci MOW, powinien wydać sąd rodzinny i nieletnich. Na tym zakończono korespondencję w zakresie urlopowania chłopca w październiku. Pani (...) – wychowawca z placówki oświadczyła, że w tej sprawie dzwonił do niej wychowawca z ośrodka. Pani (...) przekazała, że do urlopowania niezbędna jest zgoda sądu. Należy podkreślić, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie odnosi się do zasad urlopowania wychowanków z młodzieżowych ośrodków wychowawczych. W związku z tym, dyrektorowi centrum wskazano, że od 1 września 2022 r. należy kierować się w tym zakresie przepisami ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich⁴.

Podczas kontroli nie przedstawiono żadnych dokumentów potwierdzających kontakt ośrodka w sprawie urlopowania wychowanka (...) na okres związany z dniem Wszystkich Świętych. Pani (...) oświadczyła, że 19 października br. wychowanek skontaktował się z nią mailowo i poinformował, że będzie mógł przyjechać do placówki w okresie 28.10-2.11.2022 r. za zgodą dyrektora ośrodka. Pani (...) odpowiedziała mu, że ośrodek powinien wystąpić o zgodę do sądu. Pani (...) oświadczyła podczas kontroli, że żaden pracownik MOW nie kontaktował się z nią w tej sprawie.

akta kontroli str. 9-64

Kontrolujący, w trakcie przygotowania do kontroli, analizowali zapisy obowiązującej obecnie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich oraz obowiązującego do 31 sierpnia 2022 r. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym⁵. Obowiązujący do 31 sierpnia br. § 8 rozporządzenia wskazywał, że:

- „1. Za zgodą sądu rodzinnego nieletni mogą być urlopowani do domu rodzinnego, opiekunów, krewnych lub formy pieczy zastępczej, w której nieletni został umieszczony.
2. Wniosek o wyrażenie przez sąd rodzinny zgody na urlopowanie nieletniego składa dyrektor ośrodka na prośbę wychowawcy.”

Powyższe przepisy jednoznacznie wskazują, że urlopowanie wychowanka do placówki mogło nastąpić jedynie za zgodą sądu rodzinnego na wniosek dyrektora ośrodka.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich weszła w życie z dniem 1 września br. Zgodnie z art. 180 ust. 1 przywołanej ustawy: „Nieletni umieszczony w młodzieżowym ośrodku wychowawczym może czasowo opuścić ośrodek w przypadku:

- 1) udzielenia urlopu za zgodą sędziego rodzinnego;
- 2) udzielenia przepustki przez dyrektora ośrodka;
- 3) uczęszczania, za zgodą sędziego rodzinnego, do szkoły funkcjonującej poza ośrodkiem;
- 4) uczęszczania na praktyczną naukę zawodu w związku z realizacją obowiązku nauki.”

Jednocześnie w ust. 4 wskazano, że: „Czasowe opuszczenie ośrodka w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, przez nieletniego będącego wychowankiem placówki opiekuńczo-

⁴ Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700)

⁵ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. z 2011 r. poz. 1755 ze zm.)

wychowawczej (...) w celu pobytu w tej placówce (...) wymaga porozumienia odpowiednio z dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej (...)."

Obecnie obowiązująca ustawa wprowadziła zatem możliwość urlopowania wychowanka na podstawie przepustki udzielonej przez dyrektora ośrodka. Jednocześnie wskazała, że urlopowanie takie wymaga porozumienia z dyrektorem placówki.

Powyższa analiza wskazuje, że z chwilą wejścia w życie cytowanej ustawy, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rzepczynie powinien powiadomić opiekuna prawnego wychowanka, wobec którego orzeczony został środek wychowawczy w postaci MOW o zmianie zasad urlopowania. Analogicznie, takie powiadomienie powinno zostać skierowane do dyrektora Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, który kieruje Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą „Dom nad jeziorem”. Z dokumentacji przedstawionej podczas kontroli oraz z oświadczenia pani (...) – wychowawcy i opiekuna prawnego małoletniego (...) wynika, że nie dokonano takiego powiadomienia.

Ponadto, na stronie internetowej Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rzepczynie w zakładce Ważne informacje dla Wychowanków zamieszczona jest informacja, jakie warunki powinien spełnić wychowanek, aby wyjechać na przepustkę. Z informacji tej wynika, że konieczna jest zgoda sądu rodzinnego. Oznacza to, że ośrodek nie zaktualizował informacji dotyczących urlopowania do obecnie obowiązujących przepisów.

W art. 180 ust. 3 ww. ustawa wskazuje, że „Czasowe opuszczenie ośrodka w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, przez nieletniego, wobec którego toczy się postępowanie w związku z dopuszczeniem się czynu zabronionego, wymaga zgody organu prowadzącego postępowanie.” Z informacji podanych przez opiekuna prawnego małoletniego (...) wynika, że prawdopodobnie w prokuraturze prowadzone jest wobec niego postępowanie w związku z ucieczką przed policją oraz posiadaniem narkotyków. Ani opiekun prawny, ani pracownicy placówki nie podjęli jednak działań w celu potwierdzenia tych informacji. Należy podkreślić, że w takiej sytuacji powinien zostać zastosowany wskazany przepis i do urlopowania wychowanka mogłoby dojść jedynie na podstawie zgody właściwego organu.

Na podstawie dostępnej dokumentacji oraz rozmów przeprowadzonych z pracownikami placówki i centrum ustalono, że placówka współpracowała z ośrodkiem w zakresie zabezpieczenia wychowanka w odzież, środki higieny osobistej i kieszonkowe. Wychowawca prowadzący pozostawał w stałym kontakcie z wychowankiem oraz jego wychowawcą w MOW. Analiza urlopowań wskazuje jednak na niewystarczającą współpracę placówki z ośrodkiem, która prowadzona była jedynie przez pracowników, a nie przez dyrektorów obu jednostek lub osoby przez nich upoważnione. Skutkiem tego była niepełna wiedza pracowników placówki i centrum na temat obowiązujących obecnie przepisów w zakresie pobytu nieletnich w MOW, a co za tym idzie, brak możliwości porozumienia się w zakresie urlopowania wychowanka. W związku z powyższym, należy uznać, że naruszony został art. 96 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczący współpracy placówki z innymi instytucjami.

3. Dokumentacja.

Podczas kontroli, analizie podlegała dokumentacja prowadzona przez wychowawcę małoletniego (...) w okresie jego pobytu w MOW.

Ostatni obowiązujący plan pomocy dziecku został opracowany 28 października 2021 r. Ze względu na uregulowaną sytuację prawną oraz brak zgody małoletniego na przysposobienie, uznano pobyt w placówce jako zasadny do czasu usamodzielnienia wychowanka. W aktach znajdują się dwie modyfikacje planu pomocy dziecku (z 27.04.2022 r.

i 16.09.2022 r.), nie poczyniono zmian w zakresie zasadności pobytu w placówce. Cele oraz zaplanowane działania były zgodne z aktualną sytuacją chłopca oraz jego potrzebami. Karty pobytu dziecka uzupełniane były systematycznie, nie rzadziej niż co miesiąc. Uwagi w zakresie prowadzenia dotyczą jedynie opisów współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka – wpisy były zbyt ogólne, nie zawierały treści ustaleń, a w niektórych przypadkach brakowało wskazania osoby, z którą kontaktował się wychowawca. Udzielono instruktażu w tym zakresie.

akta kontroli str. 30-46

Podsumowanie ustaleń kontroli.

stwierdzone nieprawidłowości / uchybień	brak porozumienia w zakresie możliwości urlopowania wychowanka (...) z ośrodka do placówki
przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości / uchyleń	1) błędna interpretacja obowiązujących przepisów, 2) niewystarczająca współpraca między placówką/centrum i ośrodkiem w zakresie urlopowania
skutki stwierdzonych nieprawidłowości / uchyleń	brak urlopowania podczas jednego weekendu w październiku 2022 r.
osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości / uchyleń	dyrektor centrum, wychowawca prowadzący (...), dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rzepczynie
uprawnienia jednostki kontrolowanej	zgodnie z art. 197d ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania
wpis w książce kontroli	8/2022
wystąpienie otrzymują	1) Dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W związku ze stwierdzonym uchybieniem, w celu podniesienia jakości pracy placówki

wydaję zalecenie

zwykle:

poprawić współpracę z Młodzieżowym Ośrodkiem Wychowawczym w Rzepczynie w zakresie urlopowania przebywających tam wychowanków zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W przypadku braku zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń.

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

.....

Właściwe podpisy na oryginale.